

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН БОЛОН ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИЙН ДОЛООН ХОНОГ

НИИТЭ РЕСПУБЛИКАНСКА ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД
Түбэд медицинын атласай выставкын нээлгэ
Буряад Республикын Президент - Правительствын Түрүүлэгшэ
А. В. ПОТАНОВ

Россин Федерациин Правительствата хүдэлмэригэ
Августын 10. Түбэд медицинын атласай выставкы нээлгэдэ хабаадалга. "Сибирийн Хэлсээнүүд" ассоциациин хүдэлмэридэ хабаадалга. Министерствэнүүдэй, албан зургаануудай болон гүрэнэй комитедүүдэй 1999 оной түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэрийн дүнгүүдээр хүтэлбэрлэгшэдэйнь тоосолго.
Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэхэ орлогшо
В.КАГАЛОВ.

Байгалай региондо оршон тойронхи байгаалие сахин хамгаалгын проектын хэрэгээр Бүхэдэлхэйн банкын дүүргэхэ үүргэ.
Августын 11. Байгалай ажаглалгын соведэй заседани.
Хуули хамгаалгын, экологиин албан зургаануудтай, загаһанай ажахын инспекторнуудтэй, загаһа олзоборилдог предприятинуудай түлөөлэгшэдтэй омолин түрһээ хаяха үедэ хамгаалга эмхидхэлгэ.
Буряад Республикын Правительствын Түрүүлэгшын орлогшонор:
А.Ю.НАЛЕТОВ

Августын 10-12. Гүрэнэй налогой инспекторнуудэй мэргэжэл дээшэлүүлгээр болон Буряад Республикын Газарай гүрэнэй комитедтэй, Байгаалин нөөснүүдэй талаар комитедтэй, Ой модоной ажахын министерствэтэй хамта семинар үнгэргэлгэ.
Коммерческэ банкуудай федеральна бюджеттэ түлбэринүүдые саг соонь оруулалгы шалгалга.
"Республиканска түлбэрийн гурим нэбтэрүүлхэ ба хүгжөөхэ тухай" мэдээсэл бэлдэлгэ.
Республиканска бюджетэй 2000 оной проекты бэлдэлгээр хүдэлмэри ябуулга. Эмитентнүүд тухай мэдээнүүдэй баазада эхин мэдээсэлнүүдые оруулалга.
Е.К.ХАНХАЛАЕВ

Республикын эрдэм хуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй августын зүблөөнүүдые үнгэргэлгэдэ бэлдэлгэ.
Хүүгэдэй пособинууды саг дары түлэлгөөр Правительствын 1999 оной мартын 15-най 220-р дугаарай захиралтада нэмэлтнүүдые оруулаха тухай Буряад Республикын Правительствын захиралтын проекты зүбшэлэлгэ.
Харгын ажал ябуулгада ниитын хүдэлмэринүүдые эмхидхэхэ тухай Правительствын захиралтын проект бэлдэлгэ (1999 ондо ниитын хүдэлмэринүүдые эмхидхэхэ программада нэмэлт оруулалга).
"Буряад Республикын хүн зоней энхэ элүүр байдал бүридүүлгэ болон физическэ культуры хүгжөөлгэ" республиканска тусхай программы батадха тухай" Правительствын 1999 оной февральин 16-най 51-дэхэ дугаарай тогтоолы дүүргэлгын ябаса тухай материал бэлдэлгэ.
"Эм домой хэрэгсэлнүүд болон фармацевтическэ ажал ябуулга тухай" Буряад Республикын Хуулин проект дээрэ хүдэлмэрилгэ.
"Хүн зоней санитарно-эпидемиологическа талаар элүүр байха тухай" РФ-гэй болон РБ-гэй хуулинууды бэлүүлгы шалгалгын дүнгүүдтэ материал бэлдэлгэ.
В.В.ПЕРЕЛЯЕВ

2000 ондо эд бараанай дэлгүүрнүүды хүгжөөлгын гол хараа зорилгонууды бэлүүлгээр дуралханууды бэлдэлгэ.
"Улаан-Үдэн механическа завод" акционернэ бүлгэмы гүрэнэй талаһаа дэмжэлгээр дуралханууды бэлдэлгэ.
1999 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүдээр республикын аймагуудта балансова комиссинуудай ажал ябуулга үнгэргэлгэ. Архиин зүйлнүүдэй эрьсээр декларацинууды тушаан абалга ба тэдэни хэмжэлэлгэ.
Республикын хойто аймагуудта эдэс хоолой зүйлнүүды абаашалгын ябаса тухай болон "Худалдаа наймаан" гэхэн халбарийн 1999 оной долоон нарын хүдэлмэрийн гол дүнгүүд тухай мэдээсэл бэлдэлгэ.
П.М.БОЛОНЕВ

Сэнгүүдэй талаар комиссийн заседанида материалнууды бэлдэлгэ.
Орооһоной, хартаабхын, овощин балансын талаар материалнууды бэлдэлгэ.
"Трактор" гэхэн операц үнгэргэлгэ.
Омоли загаһа олзоборилгын хэмжээ ашагалгын дүнгүүдээр тоосоо бэлдэлгэ болон загаһа олзоборилдог ажахынуудай 1999 оной 7 нарын хүдэлмэрийн шэнжэлэлгэ.
В.А.ПОЛЮТОВ

Томск хотодо гүрэнэй зөөрине хүтэлбэрлэгөөр Сибирийн комитедүүдэй түрүүлэгшэнүүдэй нэгэдэлэй хүдэлмэрилгын зүблөөндэ хабаадалга.
Байгал далайн эрье шадарай газарнууды бүридхэлдэ абалгын албан хоорондын комиссийн заседани.
2000 ондо бэлүүлгэдэхэ геологическа болон уһанай ажахын хүдэлмэринүүдэй шэлэлнүүды хаража үзэлгөөр региональна зүблөөндэ бэлдэлгэ.
Байгал далайн уһанай нөөснүүды хамгаалдаг зонодо уһанай ажахын хойшолуулашагүй хэмжээ ябууланууды үнгэргэлгы хараалалга.
Бүхэроссин болон регионууд хоорондын тусхай зорилготой акционууды үнгэргэлгэдэ документнүүды бэлдэлгэ.
И.Н.ЕГОРОВ

Буряад Республикын болон Москва хотын Правительствануудай хамтын тогтоолы болон хэлсээ дүүргэлгээр хүдэлмэри ябуулга.
Август нарын трансфертнүүдэй хэмжээ тодорхойлолгоор, 1999 оной бюджеттэ хараалагдаһан мүнгэ зөөри номололгоор бусад хэлсээнүүдээр Финансын министрствэдэ хүдэлмэрилгэ.
Беларусь Республикатай баталагдаһан хэлсээгээр РФ-гэй МИД-тэй хүдэлмэрилгэ.
Ильгын аймагта уһанай түхээрлгын барилгада мүнгэ зөөри номолхо тухай МИС-тэй хүдэлмэрилгэ.
"Вамтоннельстрой" болон "Нижнеангарсктрансстрой" акционернэ бүлгэмүүдэй үри шэринүүды халгаар Пенсионно жасада хүдэлмэрилгэ.
Буряад Республикын Президентын болон Правительствын хэблэлэй албан.

Буряад Республикын Арadaй Хуралай Соведэй | **Тогтоолнууд**

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Буряад Республикын Арadaй Хуралай Совет иигэжэ тогтооно:
республикын ой модоной промышленностиие материально-техническэ талаар хангалгада үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэйн түлөө нэмэлтүхэлэй акционернэ «Снабженческо-сбытовая фирма «Бурятлес» бүлгэмэй складые даагша **НАТААИНА Валентина Владимировна** Буряад Республикын Арadaй Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.
Улаан-Үдэ хото 1999 оной июлин 22. № 195 - II.

Буряад Республикын Арadaй Хуралай Совет иигэжэ тогтооно:
Буряад Республикын Арadaй Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл: дороһоо ургажа ябаа залуу үетэни хүүжүүлгэдэ ба хургалгада амжалтанууды туйлаһанайнь түлөө Улаан-Үдэ хотын Д.Аношеевэй нэрэмжэтэ хүүгэдэй искусствын 2-дохи хургуулин директорэй орлогшо **ПЕТУХОВА Наталья Николаевна**; үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэйн ба түрэхөөр 50 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, Бэшүүрэй аймагай Бэшүүрэй дунда бэшэ 3-дахэ хургуулин багша **КАЧЕВА Анна Ивановна**.
Улаан-Үдэ хото 1999 оной июлин 22. № 196 - II.

Буряад Республикын Арadaй Хуралай Совет иигэжэ тогтооно:
физкультурын болон аяншалгын хүдэлөөнүүдтэ үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэйн ба түрэхөөр 90 наһанайнь ойтой дашарамдуулан, ветеран **АЛЬЦМАН Исая Леонтьевич** Буряад Республикын Арadaй Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.
Улаан-Үдэ хото 1999 оной июлин 22. № 197 - II.

Буряад Республикын Арadaй Хуралай Совет иигэжэ тогтооно:
авиациин промышленностыда үни удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэнэйн түлөө нэмэлтүхэлэй акционернэ «Улан-Удэнский авиационный завод» бүлгэмэй хүдэлмэрилэгшэды болон ажалай ветеранууды Буряад Республикын Арadaй Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха гэбэл:
БАНАЕВ Дугар Эрхитуевич - пенсионер;
БУДАЕВА Светлана Батоцыреновна - 133-дахэ цехэй хабсаргагша-табалагша;
ВИСЛОГУЗОВ Василий Матвеевич - пенсионер;
ДАНЕЕВА Людмила Сергеевна - 132-

дохи таһагай гол инженер-технолог;
ДЕМИЧЕВ Виктор Макарович - 23-дахэ цехэй таһагай начальнигай орлогшо;
ГРЕБЕНЩИКОВ Спиридон Кириллович - пенсионер;
ГРИГЕР Владимир Леонидович - 146-дахэ цехэй үйлэдбэрийн мастер;
КОТОВА Галина Ивановна - 19-дэхэ таһагай инженер-конструктор;
КРЫЛОВА Валентина Алексеевна - 45-дахэ таһагай инженер-экономист;
КУЗЬМИН Сергей Петрович - пенсионер;
ЛЯХОВИЧ Валентина Ивановна - 147-дохи цехэй гол инженер-технолог;
МАЛАМУД Юрий Давыдович - 110-дахэ таһагай запас частынуудай маркетингын бюрогой начальник;
МАКСИМОВА Нина Петровна - 12-дохи цехэй малярнуудай таһагай мастер;
РЫКОВ Аркадий Григорьевич - пенсионер;
СИНГЕЕВ Виктор Николаевич - 16-дахэ таһагай командын начальник;
СУРГУТСКАЯ Татьяна Ивановна - 51-дэхэ цехэй шэрдэгшэ;
ТАРАСОВ Юрий Петрович - ветерануудтай хүдэлмэри ябуулга талаар таһагай инспектор;
ТАТАРНИКОВ Андрей Иннокентьевич - пенсионер;
ПЕТРОВ Владимир Ерофеевич - 3-дахэ таһагай бюрогой начальник;
ФАЗЫЛБЕКОВ Мират Рашитович - ВП-350-най захилшадай түлөөлэгшэ;
ФЕДОРОВА Светлана Владимировна - 4-дэхэ таһагай гол экономист;
ХОНГОДОРОВ Владимир Халбаевич - 24-дэхэ цехэй электромонтажник;
ЧМЕЛЕВА Нинель Павловна - пенсионерка;
ШУСТИКОВА Марфа Максимовна - пенсионерка.
Улаан-Үдэ хото 1999 оной июлин 22. № 198 - II.

Буряад Республикын Арadaй Хуралай Совет иигэжэ тогтооно:
коммунальна ажахы хүгжөөлгэдэ амжалтанууды туйлаһанайнь ба түрэхөөр 50 наһанай ойтойнь дашарамдуулан Улаан-Үдэ хотын коммунальна ажахын муниципальна унитарна предприятин инженер **РИНЧИНОВА Сэсэгма Тубденжамсаевна** Буряад Республикын Арadaй Хуралай Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.
Буряад Республикын Арadaй Хуралай Түрүүлэгшын уялганууды дүүргэжэ **В.В.ИЗМАЙЛОВ.**
Улаан-Үдэ хото 1999 оной июлин 22. № 199 - II.

«РОССИИ ФЕДЕРАЦИЙН ФЕДЕРАЛЬНА СУГЛААНАЙ ТУХАЙ» ФЕДЕРАЛЬНА

НУНГАЛТА ЭМХИДХЭГШЭДТЭ

Россин Федерацийн гурбадахи зарлай Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадудые хунгаха хунгуулин ээлжээтэ кампани томилхо тухай Россин Федерацийн Президентын Зарлигай тусхайтаар толилогдохо болотор хэдыхэн үдэр үлэб.

Россин Федерацийн хунгуулин гурим хуули ёноной талаар яһала бэлэдхэлтэй энэ үйл хэрэгтэ дүтэлжэ байна: «Россин Федерацийн Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадудые хунгаха тухай» Федеральна шэнэ хуули (саашаа - Федеральна шэнэ хуули) 1999 оной июнийн 2-то Гүрэнэй Дүүмэдэ абтаа, 1999 оной июнийн 9-дэ Федерацийн Советтэ дэмжэгдээ, мүн 1999 оной июнийн 24-дэ Россин Федерацийн Президенттэрэндэ гараа табиһан байна.

Федеральна шэнэ хуули хэсэндэ оруулхын тула жэл хахаднаа үлүү болзорто хүдэлмэри ябуулагдаа: энэ хуулин проект Гүрэнэй Дүүмэдэ нэгдэхэ уншалгаар 1997 оной ноябрийн 19-дэ абтаһан байна.

Энэ хуулин проект дээрэ ябуулагдаһан хүдэлмэри «Ниитын нэгдэлнүүд тухай» федеральна хуулин, «Россин Федерацийн эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдэй болон референдумдэ хабаадаха эрхын гол лаб хангалтанууд тухай» (тэдэндэ хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүд 1998 оной июлийн 19-дэ ба 1999 оной мартын 3-да эблэгдээ) федеральна хуулин хуули ёноной хэдэн актуудые хубилгаха шухала гэжэ элрүүлэгдэһэн байгаа.

1999 оной июнийн 24-дэ Гүрэнэй Дүүмэдэ «хунгалтанууд болон референдумдэ тухай Россин Федерацийн хуули ёнонуудые эбдэһэнэй түлөө юридическэ нюурнуудай захиргаанай (административна) харюусалга тухай», «Милицитухай» Россин Федерацийн Хуулин 10-дахы статьяда хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулаха тухай» федеральна хуулин проектүүд нэгдэхэ уншалгаар абтанхай. 1999 оной зун дээрэ заагдаһан проектүүд нарибшалан харагдаад, Гүрэнэй Дүүмэдэ хоёрдохи уншалгаар намарай сессийн урда тээ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Россин Федерацийн Конституционн Сүүдтэ 1998 оной ноябрь нарада «Россин Федерацийн Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадудые хунгаха тухай» 1995 оной июнийн 21-нэй 90-дхи дугаарай Федеральна хуулин «хамтадхагдаһан» хунгуулин системые пропорциональна хубидань хабаатай дүримүүдэй үндэһэн хуули тухай Саратовска областной Дүүмын асуулты хаража үзөөд, табан процентын барьер нарибшалан хэрэглэхэ шухала гэжэ хуули тогтоогшодо заагаад, хунгуулин энэ гуримай хуули тухай шийдхэбэри абтаһан байна.

Энэ хуулин проектэ мянга шахуу заһабаринуудые хуули ёноной үүсхэл гаргаха эрхэтэй субъектүүдхэ оруулагдаа, тэрэ тоодо 700 гаранинь абтаа гэхэ гү, али зарим хубинь хараада абтаа.

Энээнхэ гадна, тус проект Россин Федерацийн Түбэй хунгуулин комиссида, мүн Россин Федерацийн хунгуулин

комиссинуудта хэдэн дахин шалгагдаһан байна. Энэ шалгалтын дүнгүүдээр Гүрэнэй Дүүмын депутадудата хуулин тус проекты нарижуулан һайжаруулаха дурадхалнууд оруулагдаһан байгаа. Эдэ дурадхалнуудта нарин анхарал хандуулагдаа болон тэдэнэй олонийн федеральна шэнэ хуулида оруулагдаа.

Федеральна шэнэ хуули хэмжээгээрэ ехэ хунгуулин тематикатай, хунгуулин бүхы хуули ёнонуудтай танил бэшэ хүнүүдтэ тэрэнэй зарим гуримуудай ойлгогдохоор бэшэ байжа магадгүй. Тус хуулида дотоодын заалтанууд үсөөн бэшэ тримэһээ зарим гуримуудые бүхыдөө хуули шудалан-гүйгөөр зүбөөр хэрэглэхын аргагүй.

Хуулин хэмжээгээрэ ехэ байһанын хэдэн эрхэ нүхсэлнүүдөө уламжална.

Нэгдэхээр, Федеральна шэнэ Хуулида «Россин Федерацийн эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдэй болон референдумдэ хабаадаха эрхын гол лаб хангалтанууд тухай» Федеральна Хуулин лаб хангалтануудай гуримууд оруулагдаһанхай. Бусад федеральна хуулинуудта үндэһэлхэ заалтануудые хэжэ, федеральна шэнэ хуули хэсэд болгохо, тиин энээнэй ашаар хэмжээнь хороохо дурадхалнууд хуули тогтоогшын талаһаа дэмжэгдээгүй. Юуб гэхэдэ, тэрэ тодорхой хунгалтада хамтадхагдаһан хуули ёноной нэгэ акт хэрэглэгдэхэ зэргэтэй гэжэ үндэһэлһэн байна.

Хоёрдохөөр, федеральна шэнэ Хуулида «Россин Федерацийн эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдэй болон референдумдэ хабаадаха эрхын гол лаб хангалтанууд тухай» (хунгалтада харилгануудые шэлэгдэһэн гуримаар шалгалга, хунгуулин залог оруулаага, кандидатуд-аут-сайдернуудай бюджетн мүнгэ зөөри бусаалга гэхэ мэтэ федеральна Хуулида үндэһэлэн, заагдаһан тодорхой гуримууд хүгжэлтээ абтаһан байна.

Гурбадахаяар, Россин Федерацийн Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадудые хунгаха тухай» 1995 оной Федеральна Хуулида ондоо документүүдтэ үндэһэлэн заалтануудай горигтой хуби бүридэһэн, олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй туһааридхалгын хүдэлмэри үнгэргэхэ, хунгуулин кампанинуудые кандидатудай, хунгуулин нэгдэлнүүдэй, хунгуулин блогуудай мүнгэ зөөрээр тэдэхэ асуудалнуудые Россин Түбэй хунгуулин комиссийн нормативна актуудаар гуримшуулгыг федеральна шэнэ хуулида оруулаагүй гэхэн зорилго зүб шийдхэһэн байна. Гадна 1995-1996 онуудай федеральна хунгалтын хэмжээ ябуулгануудай үедэ Россин Федерацийн Түбэй хунгуулин комиссийн олон тоото тайлбаринуудые үгэхэ эриэтэ табигдаһан дутуу дунданууд шэнэ Хуулида хараада абтаа. Тиин урид Россин Түбэй хунгуулин комиссийн заабаринууд болон ойлгууламжын документүүд соо хэлэгдэһэн хэдэн ёно гуримууд федеральна шэнэ Хуулида баталагдаба.

Хуули бүхэниие заабаришалан гуримуудаар хүсөөн бүридхэхэ шухала тухай

арсалдамаар байна. Хуулин ёноор гуримууд дэлгэрэнгы байбал һайн гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй хуули ёнонуудые хэрэглэхэндү дүршэл харуула. Тодо хуулигүй байла, хуулин, мүн хуули гуримай юрэнхы удхыень даган хэлэлгэ ходо түсэблэн хараалһан дүн үгэдэггүй. Жэшээлхэдэ, Россин Федерацийн Уголовно Кодексын 141-дхи статьягай ёноор Россин Федерацийн эрхэтэнэй хунгуулингаа эрхэнүүдые эдэб аргаар бөөдээ татажа бөөлүүлгэдэ һаад хэхэ гэшз гэмтэ ябадалда тоологдоно. Хунгуулин ямаршы хэрэг бөөлүүлһэнэй, мүн бөөлүүлэгүйшы байһанай түлөө абалга эдилгэ үгэжэ бөөдээ татаһан ушар эрхэтэнэй хунгуулин эрхэнүүдые бөөлүүлгэдэ һаалта хэхэ гэхэ ойлгосотой бшуу. Гэбэшы Уголовно Кодексын энэ хуули гурим хадаа эрхэтэнэй хунгуулин хэрэг бөөлүүлгэдэхгүй гэхэн зорилготойгоор эдилгэ үгэжэ бөөдээ татажа ябуула хэгдэнэ гэжэ мэргэжэлтэ тайлбарилдаг байха юм.

Гэхтэй хамта хуули ёноной харилсаануудые хуулин нимэ аргаар гуримшуула тодорхой дутагал ямар ушартайб гэхэдэ, хунгалтын ябасын алхам бүхэни бөдохо үзэхые, али бүхы хэрэг байдал уридшаан таажа мэдэхые оролдобошы, хуули тогтоогшо иигэжэ хуулида шэнэ дутуу дунданууд, хүлээгдэггүй ушар тохөөлдожо болохо гэжэ хараалһаа алданагүй.

Энэ асуудалаар бөдотө байдалһаа уламжалан шийдхэбэри абтаха болоно.

Федеральна шэнэ Хуулиие абжа хараадаг, Россин Федерацийн гурбадахи зарлай Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадудай хунгалта үнгэргэхэ хэрэг хангаха нарижуулагдаһан хуули ёноной документ болоно.

Хунгалтын шатануудые болон хунгуулин хэрэг ябуулгануудые удаа дараалан бөөлүүлгы хараада абан, федеральна шэнэ хууляар шийдхэгдэхэ зарим гол шухала асуудалнуудта тогтохо хэрэгтэй.

ДУУГАА ҮГЭХЭ ҮДЭР

Федеральна шэнэ Хуули ээлжээтэ хунгалтада дуугаа үгэхэ үдэрые тодолоһой. Гүрэнэй Дүүмын урдахи хамтын хунгалтада дуугаа үгэһэн үдэрһөө дүрбэн жэл үнгэрһэнэй удаадахи түрүүшын воскресени. Тиймэһээ 1999 оной ээлжээтэ хунгалтада дуугаа үгэхэ үдэр хадаа 1999 оной декабрийн 19 гэжэ элрэхэйлгэдээ.

НУНГУУЛИН ЭРХЭНҮҮД

Федеральна шэнэ Хуулин 4-дхи статьяда Россин Федерацийн эрхэтэдэй эрхэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнхэй. Тиин нэгэ мандатна хунгуулин округоор хунгуулин энэ округой харьяата газарта ажаһуудаг Россин Федерацийн эрхэтэн Гүрэнэй Дүүмын депутадые хунгаха эрхэтэй. Федеральна шэнэ Хуулин 12-дхи статьягай 2-дхи пунктн ёноор Россин Федерацийн харьяата газарһаа гадуур ажаһуудаг болон нэгэ мандатна хунгуулин зохио округто нэмэжэ бэшэгдэһэн Россин Федерацийн эрхэтэдэ мүн лэ нимэ эрхэ олгогдонхой. Тиймэһээ дуугаа үгэһын үдэр нэгэ мандатна хунгуулин өөрынгоо округоо гадуур байһан Россин Федерацийн эрхэтэн нэгэ мандатна хунгуулин ондоо округоор

депутатда кандидатдай түлөө дуугаа үгэжэ шадахагүй. Зүгөөр тодо нэгэ мандатна хунгуулин округоор хунгагдаха, мүн тэрэшэлэи федеральна хунгуулин округоор хунгаха эрхэ саг үргэлжэ гү, али ехэнхи ушарта ажаһуудаг газарһаа дулдыдангүйгөөр Россин Федерацийн эрхэтэндэ олгогдоно.

Энээнхэ гадна, хунгалтын болохо үедэ 18 наһа хүсэбэл, Россин Федерацийн эрхэтэн хунгуулин бусад хэрэг ябуулгануудые бөөлүүлхэ аргатай.

Россин Федерацийн эрхэтэдэй Гүрэнэй Дүүмын депутадудые хунгаха хунгуулин эрхэнүүдые бөөлүүлхэ хунгуулые тодорхойлоод, хари гүрэнэй эрхэтэд, эрхэтэн байха эрхгүй нюурнууд, хари гүрэнэй юридическэ нюурнууд кандидатудай, бүридхэлдэ абтаһан кандидатудай, хунгуулин нэгдэлнүүдэй, хунгуулин блогуудай хунгуулин ажал ябуулгануудта хабаадаха эрхэгүй.

НЭГЭ МАНДАТНА НУНГУУЛИН ОКРУГУУД

Федеральна шэнэ Хуулида 225 нэгэ мандатна хунгуулин округуудые байгуулаха гуримууд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнхэй (12-дхи статья), гадна нэгэ мандатна хунгуулин округуудые байгуулаха шэнэ схемэ Россин Түбэй хунгуулин комисси федеральна шэнэ хуулин хүсэндөө ороһон удаа 7 хоног болоод байхада Гүрэнэй Дүүмэдэ үгэхэ ёһотой.

Энэ эриалты дүүргэхын тула Россин Түбэй хунгуулин комисси һаяын сагта өөрынгоо заседанида Россин Федерацийн Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмэдэ депутадудые хунгаха нэгэ мандатна хунгуулин округуудые байгуулгын схемэ хаража үзэхэ болон Гүрэнэй Дүүмэдэ тэрэниие үгэхэ байна. Федеральна Хууляар баталагдаһан шэнэ схемэ дуугаа үгэхэ үдэр болотор үлэһэн 100 хоногһоо хожом бэшэ болзорто толилогдохо ёһотой.

Хэрбэеэ нэгэ мандатна хунгуулин округуудай схемэ энэ болзор соо баталагдаагүй һаань, 1995 оной августын 17-ой 146-дахы номерой баталагдаһан, мүн дуугаа үгэһын урда тээ үлэһэн 98 үдэрһөө хожом бэшэ болзорто дахинаа томилогдон (1999 оной сентябрийн 11-һээ хожом бэшэ) хуушан схемээр хунгалта үнгэргэгдэхэ.

Энээнэй удаа хунгуулин округной комиссинууд байгуулагдаха, харин нэгэ мандатна хунгуулин округуудаар дуугаа үгэһын үдэр хүртээр 90 хоног үлөөд байхада кандидатуд дэбжүүлэгдэжэ эхилхэ ёһотой (федеральна шэнэ хуулин 37 статьягай 5-дахы пункт, 38-дахы статьягай 7-дхи пункт).

НУНГУУЛИН КОМИССИНУУДЫЕ БҮРИДҮҮЛГЭ

Гүрэнэй Дүүмын депутадудые хунгаха хунгуулин комиссинуудые бүридүүлхэ дүримүүд «Россин Федерацийн эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүд болон референдумдэ хабаадаха эрхын гол лаб хангалтанууд тухай» Федеральна Хууляар баталагдаһан дүримүүдтэй зохилоно: заагагүй гуримаар квотын хэмжээндэ гурбанайн нэгэ хубинь Гүрэнэй Дүүмэдэ фракцинуудтай, үгы гэбэл,

Россин Федерацийн субъектын гүрэнэй засагай хуули ёһо зохөөлгын албан зургаанда гү, али нюотагай өөһэдэйн хүтэлээрин захиргаанда (комиссийн хэмжээнһээ дулдыдан) хунгуулин блогуудай дурадхалнууд хараада абтаха ёһотой.

Федеральна шэнэ Хуулида шийдхэхы дуугаа үгэхэ эрхэтэйгээр хунгуулин комиссинуудай гэшүүдэй кандидатур анууд аар дурадхалнуудые оруулаха бөдотө арга боломжо хангахын тула саг үргэлжэ хүдэлхэ хунгуулин комиссинуудые бүридүүлхэ тодо болзор тогтоогдойхой.

КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛХЭ ЭРХЭТЭЙ СУБЪЕКТНУУД

Федеральна шэнэ Хуули тэй зохиладуулан, нэгэ мандатна хунгуулин округоор тухай хунгуулин округой харьяата газарта эдэбхитэй хунгуулин эрхэтэй эрхэтэн гү, али эрхэтэдэ (37-дхи статьягай 1-дхи пункт), тэрэшэлэн хунгуулин нэгдэл, хунгуулин блок (38-дахы статья) кандидатые дэбжүүлхэ ёһотой.

Хунгуулин нэгдэл, хунгуулин блок кандидатудай федеральна список дэбжүүлхэ аргатай (39-дхи статья).

Россин Федерацийн Юстицийн министрствын мэдээнүүдээр Россин Федерацида Гүрэнэй Дүүмын депутадудай ээлжээтэ хунгалтануудай урда тээ бүхэроссин политическэ ниитын 139 нэгдэлнүүдтэ хунгуулин нэгдэлэй статус олгогдонхой байна.

Хунгуулин нэгдэлнүүдхэ бүридэһэн хунгуулин блогууд Россин Федерацийн Түбэй хунгуулин комиссида федеральна шэнэ хуулин 33-дахы статьягаар тогтоогдон гуримаар бүридхэлдэ абтаха юм. Политическэ ниитын нэгдэлнүүд хунгалта томилһон тухай шийдхэбэрин тусхайта ёһоор томилогдон саһаа хойшо хунгуулин нэгдэлнүүдэй статусгай болохо гэжэ хараада абан, хунгалта томилхо тухай Россин Федерацийн Президентын Зарлигай ёһоор толилогдон үдэрһөө, мүн Россин Түбэй хунгуулин комиссида кандидатудай списогуудые үгэхэ болзорһоо хожом бэшэ хунгуулин блогто орохо шийдхэбэринүүд абтаха, хунгуулин блогые бүридхэлдэ абтаха документүүд үгтэхэ ёһотой.

КАНДИДАДУУДЫЕ, КАНДИДАДУУДАЙ ФЕДЕРАЛЬНА СПИСОГУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЭ БА БҮРИДХЭЛДЭ АБАЛГА

Кандидадууд зохио хунгуулин округоор хунгагдаха зүбшөөлөө үгэһэнэйнгөө удаа дэбжүүлэгдэхэ болоно.

Хунгалтада дээр дэбжүүлэгдэһэн кандидат нэгэ мандатна округоор хунгагдаха зүбшөөлөө үгэхэ ёһотой (федеральна Хуулин 37-дхи статьягай 9-дхи пункт). Хунгуулин нэгдэлээр, хунгуулин блогор дэбжүүлэгдэһэн кандидат кандидатудай нэгэ федеральна списогтэ оруулагдаха болон нэгэ мандатна хунгуулин нэгэ округоор дэбжүүлэгдэхэ ёһотой (федеральна шэнэ Хуулин 40-дхи статьягай 5-дахы пункт).

ГҮРЭНЭЙ ДҮҮМЫН ДЕПУТАДУУДЫЕ ҺУНГАХА ШЭНЭ ХУУЛИ ТУХАЙ

ТУХАЙ МАТЕРИАЛ

Федеральна Хуулар баталагдаһан нэгэ мандатна хунгуулин округуудай схемын тухайта ёһоор толилогдоһоной удаа, гэбэшье хунгалтануудые томилхо тухай Россин Федерациин Президентын Зарлигай тус толилогдоһон үдэрэй һүүлдэ кандидатууд дэбжүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Хунгуулин нэгэдэлнүүд, хунгуулин блогууд хунгалта томилхо тухай Россин Федерациин Президентын Зарлигай толилогдоһоной удаа кандидатуудай федеральна списогүүдые дэбжүүлэхэ ёһотой. К а н д а д у у д ы е , кандидатуудай федеральна списогүүдые бүридхэлдэ абаха хунгуулин документүүд хунгуулин округной комиссинуудта, Россин Федерациин Түбэй хунгуулин комиссида дуугаа үгэхэ 85 үдэрһөө урид бэшэ, мүн дуугаа үгэхэ 55 үдэрһөө хожом бэшэ болзотор (федеральна шэнэ хуулин 45 статья) үгтэхэ ёһотой.

Федеральна шэнэ Хуулида кандидатуудые дэмжэжэ сугаулан хунгашадай гар табилгануудтай подписной хуудануудые, кандидатуудай списогүүдые шалгалга, тэрэ тоодо шэлэн хунгаха шалгалга тараалагданхай, хунгашадай гар табилгануудые үнэн бодото бэшэ гэжэ мэдэрхэ үндэһэнүүд тогтоогдонхой (46-дахи статья). Хунгашадай гар табилгануудые үнэмшэлжэ, шэлэн хунгажа шалгалта үнгэргэһэн дүнгүүдээр бүридхэлдэ абтахын тула хунгашадай гар табилгануудай хэрэгтэй тоогой 35 процентэнь шалгагдаад, шалгагдаһан гар табилгануудай дунда 15 процент гаранинь хунгашадай үнэн бодотоор гар табилган бэшэ байбальн, кандидатуудые бүридхэлдэ абалгада арсалта үгтэжэ болохо.

Подписной хуудануудые шалгалга дүүргэһэнэй һүүлдэ шалгалтын дүнгүүд тухай протокол тунгудаг, эндэ хунгашадай мэдүүлхэн гар табилгануудай тоо, хунгашадай үгэһэн гар табилгануудай тоо, шалгагдаһан гар табилгануудай тоо, гар табилгануудай үнэн бэшэ байһые элирхэйлхэн үндэһэнүүдые заалгатайгаар үнэн бодото бэшэ гэжэ мэдэрэгдэһэн гар табилгануудай тоо заагдаха. Энэ протокол хунгуулин комиссиин зохио шийдхэбэридэ хабсаргадана.

Хунгуулин комиссиин шийдхэбэри абанаһан удаа протоколдо хубилалтанууд оруулагдаха ёһогүй. Хунгашадай үнэн бодото гар табилгануудай хүсэд бэшэ тоо гү, али шалгалтада ороһон гар табилгануудай дунда 15 процент гаранинь үнэн бэшэ гар табилганууд гэжэ элирүүлэгдэһэн ушарта кандидат, хунгуулин нэгэдэл, хунгуулин блок хунгуулин комиссида протоколой буулгабаритай нэгэ доро папкын, подписной хууданаһан болон подписной хууданаһан гар бүхэнэй мурэй заалгатайгаар хунгашадай гар табилгануудай үнэн бэшые мэдэрхэн үндэһэнүүдые элирхэйлэн бэшэһэн, шалгалта үнгэргэһэн ведомость абаха эрхэтэй.

Федеральна шэнэ Хуулида кандидатуудай, хунгуулин нэгэдэлэй (блогой) үзэмжөөр кандидатуудые, кандидатуудай списогые бүридхэлдэ абхуулхын тула

хунгашадай гар табилгануудые сугаулажа үгэхын орондо хунгуулин барюулга (залог) үгэлгэ хараалагдана (64-дэхи статья).

Хунгуулин барюулга оруулалгада хэпэй зөөри хэрэглэгдэнэб (кандидадай, хунгуулин нэгэдэлэй, блогой, өөһэдын мүнгэ зөөри, эрхэтэдэй болон юридическэ нюурнуудай хайндуранай үргэл үргэлгэ) гэжэ заабол заалгатайгаар хунгуулин жасын мүнгэ зөөриһөө барюулга хэгдэхэ ёһотой. Ерэхэ хунгуулин хэмжээ ябуулгада кандидатай түлөө үгтэхэ барюулгын хэмжээн 83490 түхэриг, харин кандидатуудай федеральна списог дэбжүүлхэн хунгуулин нэгэдэлэй (блогой) - 2.087250 түхэриг болохо байна.

Хунгуулин барюулга (залог) хадаа нэгэ мандатна хунгуулин округоор дуугаа үгэлгын дүнгөөр хунгашадай хамтын тоогой 5 процентһээ ехэ бэшэниинь хунгашадай дуугаа үгэһэн, бүридхэлдэ абтаһан аад, хунгадаагүй кандидата, мүн кандидатуудайнь федеральна списог депутатска мандадуудые хубаалгада хабаадаагүй ба дуугаа үгэлгын дүнгөөр федеральна хунгуулин округоор хунгалтада хабаадаһан хунгашадай бүхы тоогой 3 процентһээ ехэ бэшэниинь хунгашадай дуугаа үгэһэн хунгуулин нэгэдэлдэ (блокто) бусаагдаагүй.

Хунгалта эмхидхэгшэд федеральна шэнэ Хуулин 47-дохи статьягай 6-дахи пунктда тоологдоһон кандидатуудые кандидатуудай федеральна списогые бүридхэлдэ абалгада арсалта үгэһэн үндэһэнүүдтэ тусгаар анхарал хандуулаха ёһотой.

КАНДИДАДУУДАЙ ГАРАХА УШАР ГУРИМШУУЛАГА

Нэгэ мандатна хунгуулин округоор, мүн тэрэшэлэн федеральна списогһээ кандидатуудай гараха ушар болон хунгуулин нэгэдэлнүүдэй (блогуудай) кандидатуудай федеральна списогүүдые болзороһонь урид эрхэ түлөөлэгыень болюулаха асуудалнууд федеральна шэнэ Хуулида гуримшуулагдана (51-дэхи статья).

«Алдуу гаргаха эрхыень» гэхэ гү, али бүхы болзор болон дэбжүүлгын дүримүүдые сахилан ушартань өөрынгөө кандидатурые болзороһонь урид эрхэ түлөөлэгыень болюулаха, дахинаа дэбжүүлэгдэхэ кандидатай эрхыень (51-дэхи статьягай 4-дэхи пункт), мүн хунгуулин нэгэдэлэй хунгуулин нэгэ блоктоо гаража нүгөөдэдэ орохо эрхыень (51-дэхи статьягай 6 ба 7 пунктууд) болюулангүй, байха зуураа өөрынгөө кандидатурые болюулан ушартань бүридхэлдэ абтаһан кандидата, тэрэшэлэн хунгуулин нэгэдэлнүүдтэ (блогуудта) - тэдэнэй тодорхой бүридхэлдэ абтаһан кандидатуудые баалагатай шалтагануудаар болзороһонь урид эрхэ түлөөлэгыень болюулан ушартань хуули тогтоогшо хэлээлтэнүүдые тогтооно: федеральна бюджетһээ абтаһан мүнгэ зөөри нэмэжэ абхаһаа эхилээд кандидатуудай федеральна списогые бүридхэлдэ абалгы болюулаха хүрэтэр (хэрбээ кандидататуудай, бүридхэлдэ абтаһан кандидатуудай, кандидатуудай мэдүүлгэнүүд

дээрэ федеральна списогһээ гаргагдаһан кандидатуудай тоо хунгуулин нэгэдэлэй, хунгуулин блогой шийдхэбэрээр кандидатуудай федеральна списогээр баталагдаһан кандидатуудай хамтын тоогой 25 процентһээ дээшэ байбал, үгы гэбэл кандидатуудай федеральна списогээр баталагдаһан, бүхы федеральна хубидань түрүүшын гурбан хуури эзэлхэн нэгэ гү, али энээнһээ дээшэ кандидатуудай гараха ушарта).

51-дэхи статьягай 16-дахи пунктда бүридхэлдэ абтаһан кандидатай өөрынгөө кандидатуудые болюулаха, харин хунгуулин нэгэдэлэй, хунгуулин блогой - бүридхэлдэ абтаһан кандидатай, кандидатуудай федеральна списогые болюулагы болюулагы баадаһан ушар шалтагануудай тоололго оруулагданхай федеральна хуулар хараалагдаһан бүхы ушарнуудта энэ тоололго хэрэглэгдэнэ.

ХУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ ИДХАЛГА

Федеральна шэнэ хуули соо хунгалтын урда тээхи идхалгада (VIII бүлэг) горигтой анхарал хандуулагдана.

Хунгалтын урда тээхи идхалга гэхэ гү, али хүн зонинь хунгалтада хабаадуулаха, мүн баһа бүридхэлдэ абтаһан кандидатай, Россин Федерациин хунгуулин түбэй комиссар бүридхэлдэ абтаһан кандидатуудай федеральна списогэй түлөө гү, али тэдэндэ һөөргэ дуугаа үгэхые уряалха зорилготой ажаябуулга кандидатуудай, кандидатуудай федеральна списогые бүридхэлдэ абтаһан үдэрһөө эхилэн, тиин хунгалтын үдэрһөө сүүдхэ урда тээ шотагай сагаар ноль часта дүүрэнэ (федеральна шэнэ хуулин 53 статья).

Федеральна шэнэ хуулин 91-дэхи статьягай зохиладуулан, хунгалтын урда тээхи идхалгын болзор эбдэлгэ, «уридшалан» үнгэргэгдэһэн идхалга кандидатуудые, кандидатуудай федеральна списогые бүридхэлдэ абалгада арсаха үндэһэн болоно.

Федеральна шэнэ хуули соо Гүрэнэй Дүүмын депутата кандидатуудта, кандидатуудай региональна бүлэгүүдтэ - олондо мэдээсэл тараадаг региональна хэрэгсэлнүүдтэ, тиихэдэ хунгуулин нэгэдэлнүүдтэ - бүхэроссин олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ түлбэригүй эфирнэ саг ба толилогтын талмай олгохо дэлгэрэнгы гурим хараалагданхай.

Тиин хунгалта тухай Россин Федерациин Президентын зарлигай тухайта ёһоор толилогдоһоной һүүлээр 20 үдэрһөө хожом бэшэ болзотор, гүрэнэй, мүн гүрэнэй бэшэ телерадиокомпаниууд болон саг үргэлжэ гаража байдаг хэблэлэй эмхи зургаанууд (редакцинууд) хунгалтын урда тээхи идхалгын хүдэлмэри ябуулаха зорилготойгоор үгтэдэг эфирнэ саг ба толилогтын талмай түлөө түлбэриин хэмжээн тухай мэдээсэхэ уялгатай. Иймэ толилоггүйгөөр эфирнэ саг ба болон толилогдохо талмай үгтэхэ ёһогүй.

Дээрэ хэлэгдэһэн мэдээ толилоһон ямаршые телерадиокомпани, мүн баһа саг үргэлжэ гаража байдаг гүрэнэй хэблэлэй редакция бүридхэлдэ абтаһан кандидата, хунгуулин эблэлдэ, хунгалтын урда тээхи

идхалгын хүдэлмэри ябуулаха зорилготойгоор адли түлбэритэй, адли эрхэ байдалда эфирнэ саг, толилогтын талмай үгэхэ уялгатай.

Саг үргэлжэ гаража байдаг гүрэнэй бэшэ хэблэлэй редакци, (кандидадай, хунгуулин эблэлэй эмхидхэн байгуулан эмхи зургаануудһаа бэшэн) хунгалтын урда тээхи идхалгын хүдэлмэри ябуулаха зорилготойгоор адли түлбэритэй толилогтын талмай үгэхэ уялгатай.

Гадна зөөрин түхэлнүүдһээ дулбидангүй олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд үгтэһэн эфирнэ саг болон толилогтын талмай бүридхэлдэ абаха, мүн эдэ мэдээнүүдэ хунгуулин комиссинуудта үгэжэ байха уялгатай (55-дахи статьягай 9 пункт).

Федеральна шэнэ хуулин 56-дахи статьягай 24 пунктаар мэдээсэлэй теле- болон радиопрбگرامнуудта хунгалтын урда тээхи хэмжээ ябуулануудые үнгэргэлгэ тухай мэдээсэлнүүд амяараа, тус программануудай эхиндэ, тайлбаргүйгөөр үгтэхэ ёһотой гэжэ хараалагдана. Иймэ мэдээсэлнүүдэй түлөө кандидата, хунгуулин нэгэдэлнүүд түлөө ёһогүй. Эдээн соо ямаршыб кандидат гү, али хунгуулин нэгэдэл, тэрэ тоодо тэдэнэй хунгалтын урда тээхи ажаябуулга осологдохо ёһогүй.

Хунгалтын урда тээхи хэблэмэл, аудиовизуальна болон бэшэшье идхалгын материалнуудые гаргаха болон тарааха талаар дүримүүдтэ зарим тэдэ хубилаалтанууд оруулагдаа.

«Россин Федерациин эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдэй болон референдумдэ хабаадаха эрхэнүүдэй голдэ хангалтанууд тухай» гэхэн федеральна хуулар хараалагдаһан дүримтэй зохиладуулан, хэблэгдэһэн идхалгын материалнуудай гү, али тэдэнэй буулгабаринуудай тараагдажа эхилээгүйдэ бүридхэлдэ ороһон кандидатаһаа тэдэнэй экзemplарнуудые окружной хунгуулин комисси, хунгуулин нэгэдэлһээ Россин Федерациин субъектын гү, али Россин Федерациин Түбэй хунгуулин комисси абаха ёһотой (Федеральна шэнэ хуулин 59 статьягай 4-дэхи пункт). Гадна гүрэнэй хабаадалгатай рекламна эмхиүүдэй дүрим хараалагданхай, энэнтэй зохиладуулан, тус эмхиүүд хунгалтада хабаадагшадай идхалгын материалнуудые тарааха адли тэгшэ эрхэ хангаха уялгатай.

ХУНГАЛТЫЕ МҮНГЭ ЗӨӨРЭР ХАНГАЛАГА

Федеральна шэнэ хуулин IX бүлэг хунгалтада бэлдэхэ, тэрэниинь үнгэргэлгэ, мүн баһа кандидатуудай, хунгуулин нэгэдэлнүүдэй хунгуулин кампани мүнгэ зөөрээр хангалгын асуудалнуудта зорюулагдана.

Кандидадуудай, хунгуулин нэгэдэлнүүдэй хунгуулин жасануудые байгуулгын болзориуд хараалагданхай; кандидатуудые дэбжүүлхэн тухай тусхай хунгуулин комиссида мэдээсэгдэһэнэй гү, али нэгэ мандатна хунгуулин округоор дэбжүүлэгдэһэн кандидатуудай списогэй Россин Федерациин Түбэй хунгуулин комиссиин баталһан буулгабарииин (копин) тусхай

хунгуулин комиссида ороһоной һүүлээр, зүгөөр тус кандидатай окружной хунгуулин комиссида бүридхэлдэ орохын түлөө документнүүдэ үгэһэн саһаань хойшо табан үдэрһөө хойшо бэшэ;

кандидадуудай федеральна списогэй Россин Федерациин Түбэй хунгуулин комиссиин баталһан буулгабарииин (копин) абтаһанай һүүлээр, зүгөөр Россин Федерациин Түбэй хунгуулин комиссида кандидатуудай федеральна списогэй бүридхэлдэ орохын түлөө документнүүдэ үгэһэн саһаань хойшо табан үдэрһөө хойшо бэшэ (Федеральна шэнэ хуулин 63-дахи статьягай 1,2 пунктууд) хунгуулин жасануудай тусхай счедуудые гапсал Россин Федерациин нөөсэлэлгын банкнуудай филиалнуудта нээхэдэ болоно (Федеральна шэнэ хуулин 63-дахи статьягай 3-дахи пункт. Хунгуулин тусхай счедуудые ондоо коммерческэ банкнуудта нээлгэ Федеральна шэнэ хуулар хараалагданхай.

Федеральна шэнэ хуулин 62-дохи статьягаар хараалагдаһан хунгуулин жасануудай, номололгонуудай, хандибай хэмжээндэ анхарал хандуулаха хэрэгтэй. Федеральна шэнэ хуулин 94-дэхи статьягай 4-дэхи пункттай зохиладуулан, 1999 ондо Гүрэнэй Дүүмэдэ депутатуудые хунгалтын болзор тухай шийдхэбэриин тусхайгаар толилогдоһон үдэр энэ жэлэй эхиндэ хүсэгдөө байһан салин хүлһэнэй эгээл бага хэмжээнэй федеральна хуулар дэшэлүүлэгдээгүй байгаа һэл, тус хунгалтын жасада номололгонуудай дээдэ хэмжээн хоёр дахин ехэ болохо. Жэшээлхэдэ, кандидатай хунгуулин жасын мүнгэ зөөри гаргалгын дээдэ хэмжээн 1.669.800 түхэриг, тиихэдэ хунгуулин нэгэдэлэй - 41.745.000 түхэриг болоно.

Федеральна шэнэ хуули соо хунгуулин жасануудай мүнгэ зөөри хэрэглэгые хиалтын, кандидатай бүридхэлдэ абтаһан кандидатуудай, хунгуулин нэгэдэлнүүдэй, блогуудай хунгуулин кампаниуудые үнгэргэлдэ гаргалха мүнгэ зөөрин талаар тоосооной асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдана (Федеральна шэнэ хуулин 66-дахи статья). Кандидат, бүридхэлдэ абтаһан кандидат, хунгуулин нэгэдэл, хунгуулин блок мүнгэ зөөрин талаар гурбан янзын тоосоонуудые үгэхэ уялгатай: бүридхэлдэ орохын урда тээ, хунгалтын урда үдэр, хунгалтын хойто үдэр. Мүнгэ зөөрин талаар тоосоо үгөөгүй байһан ушар кандидатуудые, кандидатуудай федеральна списогые бүридхэлдэ абалгада арсаха, бүридхэлдэ абалгы болюулаха үндэһэн болоно (Федеральна шэнэ хуулин 91 статья).

Кандидадуудай, хунгуулин нэгэдэлнүүдэй мүнгэ зөөрин тоосоон олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдээр дамжуулагдадаг.

Гадна Федеральна шэнэ хуули соо хунгуулин жасануудай мүнгэ зөөрин орошо, гараша тухай мэдээнүүдэй тоололго хараалагданхай. Эдэ заабол гүрэнэй олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүд соо толилогдохо ёһотой. (Федеральна шэнэ хуулин 66-дахи статьягай 7-дахи пункт).

(Үргэлжэлэлын 4-дэхи нюурта).

«РОССИН ФЕДЕРАЦИЙИ ФЕДЕРАЛЬНА СУГЛААНАЙ ГҮРЭНЭЙ ДҮҮМЫЙ ДЕПУТАДУУДЫЕ ҺУЙГАХА ТУХАЙ» ФЕДЕРАЛЬНА ШЭНЭ ХУУЛИ ТУХАЙ

ХУНГАЛТА ЭМХИДХЭГШЭДТЭ ТУҢАТАЙ МАТЕРИАЛ

(Түгэсхэл. Эхинийн 2-3-дахи нюурта).

Федеральна шэнэ хуули соо хунгуулин жасануудые бүридүүлгье хиналтада абаха онол аргууд хараалагданхай: хунгуулин комиссинуудай Россин Федерациин нөөсэлэлгын банкнуудай филиалуудтай Россин Федерациин гүрэнэй засагай зургаануудтай, Россин Федерациин субъектүүдэй эмхи зургаануудтай, тэдэниие түлөөлхэн эмхи зургануудтай, юридическэ нюурнуудай бүридхэл бэлүүдэдэг эмхинүүдтэй харилсаан.

Федеральна шэнэ хуули соо хунгуулин кампанинуудые кандидатуудай, хунгуулин нэгэдэлнүүдэй, мүн бэшэше нюурнуудай талаһаа хунгуулин жасануудһаа гадуур мүнгэ зөөрөз хангалга хоригдонхой.

ДУУГАА ҮГЭЛГЭ БА ХУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮДЫЕ ТОДОРХОЙЛОЛГО

Федеральна шэнэ Хуулин 10-дахи бүлэгтэ дуугаа үгэлгье эмхидхэлгын, дуугаа үгэлгын дүнгүүдые тогтоолгын болон хунгалтын дүнгүүдые тодорхойлолгын асуудалнууд дэлгэрэнгыгээр гуримшуулагдана.

Нарин тоосолгын документүүд болохо хунгуулин биолетеньүүдые болон бүридхэлхөө гаргалгын үнэмшлэгнүүдые бүтээн гаргаха тусгаар гурим тогтоогдонхой (федеральна шэнэ Хуулийн 71 ба 72 статьянууд), хунгуулин эдэ документүүдые бэлдэлгын ябасын нюуса бэшэ байлгын ба олондо мэдээсэлгын асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа.

Тиин федеральна шэнэ Хуулин 81-дэхи статьягай 10-дахи пункттай зохилдуулан, хунгуулин биолетеньүүдые бүтээн гаргаһан полиграфическа эмхи хадаа хэблэн гаргаха захил хэһэн, тусхай эрхэ түлөөлэлгэтэй хунгуулин комиссийн гэшүүдтэ табигдаһан үдэр ба сагыень болон дамжуулагдажа байһан хунгуулин биолетеньүүдэй тоо зааһан актын ёһоор хунгуулин биолетеньүүдые голодоһондо оруулалга ба дамжуулгье бэлүүлнэ. Захилай тоогой ёһоор хунгуулин биолетеньүүдые дамжуулжа үгэһэнэй удаа полиграфическа эмхин хүдэлмэрилэгшэд голодоһон болон үлүү гараһан хунгуулин биолетеньүүдые үгы хэдэг, энээн тухай акт бэшэгдэжэ, эндэ байгшад гар табиха ёһотой: хунгуулин комиссийн гэшүүд, бүридхэлдэ абтаһан кандидатууд, хунгуулин нэгэдэлнүүдэй түлөөлэгшэд, тэдэней этигэмжэтэ нюурнууд хүсэлөө мэдүүлбэл, заагдаһан хэрэг ябуулгануудые бэлүүлгын үедэ

байлсаха эрхэтэй. Зохихо хунгуулин комисси бүридхэлдэ абтаһан кандидатуудта хунгуулин нэгэдэлнүүдэй, хунгуулин блогуудай тусхай түлөөлэлгэтэй түлөөлэгшэдтэ хунгуулин биолетеньүүдые дамжуулжа үгэхэ саг ба газар тухай дуулгаха, харин полиграфическа эмхи - тэдэней байха арга боломжые хангаха уялгатай.

Хунгалта эмхидхэгшэд дуугаа үгэлгын үдэшин сагые хороолгодо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй: федеральна шэнэ Хуулин 73-дахи статьягай 1-дэхи пунктын ёһоор дуугаа үгэлгэ календарна амаралтын үдэр нотагай сагаар 8 сагһаа 20 час хүрэтэр үнгэргэгдэнэ. Сагай энэ хэмжээн хунгуулин комиссида хунгуулин «эхин түрүүшын» документүүдтэй, жэшэнь, хунгалтадэй списогтэй, хунгуулин биолетеньүүдтэй, тэрэшэлэн дуугаа үгэлгын дүнгүүд тухай протоколуудые бүридхэхэ хүдэлмэридэ ехэ сагаа зориулха арга олгохо.

Федеральна шэнэ Хуулида Россин Федерациин Конституцион Сүүдэй 1998 оной поябрийн 17-ной Тогтоолтой зохилдуулан, кандидатуудай федеральна списогүүдэй депутатуудай мандадуудые хубаарилгада оруулха гурим хубилгагдаа - хэрбөөз хунгуулин нэгэдэлнүүд (блогууд) дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан 5 ба дээшэше процент хунгалтадэй дуугаа үгэһэн, гэбшэше дүн хамта дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан хунгалтадэй дуугаа үгэлгье 50 процентһээ дээшэ абаагүй ушарта «нугархай хаалта» депутатуудай мандадуудые хубаарилгада нэбтэрүүлэгдээ.

Энэ ушарта депутатуудай мандадуудые хубаарилгада федеральна хунгуулин округоор дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан туд бүхэндөө 5 ба дээшэ процент хунгалтадэй дуугаа үгэһэн кандидатуудай федеральна списогүүд, тэрэшэлэн удаа дараалан хунгалтадэй дуугаа үгэһэн тоогой доошолһон хэмжээгээр, мүн хунгалтадэй 5-һаа доошо ба гурбан процентһээ дээшэ дуугаа үгэһэн хунгалтадэй федеральна списогүүд кандидатуудай федеральна списогүүдэй түлөө дуугаа үгэһэн, депутатуудай мандадуудые хубаарилгада оруулагдаһан хунгалтадэй хамтын тоогой дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан хунгалтадэй дуугаа үгэлгын дүн хамта 50 процентһээ дээшэ гараагүй байбал, оруулагдана.

Энээнһээ гадуур, федеральна шэнэ Хуулида кандидатуудай нэгэ федеральна списогтэй түлөө федеральна хунгуулин округоор дуугаа үгэлгэдэ

хабаадаһан 50 процентһээ дээшэ хунгалтадэй дуугаа үгэһэн, харин кандидатуудай бэшэ федеральна списогүүдэй түлөө дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан хунгалтадэй 5 процентһээ доошо хунгалтад федеральна хунгуулин округоор дуугаа үгэһэн байбал, депутатуудай мандадуудые хубаарилгада федеральна хунгуулин округоор дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан табан процентһээ доошо хунгалтадэй дуугаа үгэһэн кандидатуудай федеральна списогүүдэй дунда федеральна хунгуулин округоор дуугаа үгэлгэдэ хабаадаһан хунгалтадэй эгээл олон тоо абһан кандидатуудай федеральна списог оруулагдана.

ХУНГАЛТЫН ҮНЭН СЭХЭ БЭШЭ ОНОЛ АРГАНУУДАЙ ТЭМСЭЛ

1997-1998 онуудай хунгалтануудта дайралдаһан үнэн сэхэ бэшэ онол аргууд, мүн энээнһээ уламжалан, хуулида харша ябадалтай хүнүүдэй засаг хүтэлбэрилгэдэ нэбтэрэн орохо ушар олонийтын зүрхэ сэдхэл хүдэлгэһэн байна. Федеральна шэнэ хуули соо хунгуулин системын демократическа шэнжэ дөрөмтүүдэй үзэгдэдэ хуули ёһотой хаалтануудые хараалһан гуримууд ороно. Тэдэниие тоолобол:

Эрхэ сүлөөнь хаһаһан, хэһээлтын болуулагдаагүй ушар өөрынгөө хунгуулин документүүд соо зааха, кандидатуудай уялга, мүн баһа хунгуулин биолетеньүүд соо энээп тухай мэдээсэл үгэхэ хунгуулин комиссинуудай уялга хараалха (37,40, 43,70, 71 статьянууд);

бүридхэлдэ ороходоо, хунгуулин бэшэ документүүдһээ гадна, хунгуулин үнгэргэгдэжэ байһан жэлэй урда тээхи жэлэй олзо оршо тухай деклараци (ажаладаг газарһаа олзо оршо тухай справка), мүн Федеральна шэнэ хуулар тогтоогдонхой 145 ст. 1-3 пунктнууд) тухэлөөр эд зөөри тухай мэдээнүүдые кандидатууд үгэхэ уялгатай. Эдэ мэдээнүүдые зохио хунгуулин комисси толило. Хунгуулин комисси зохио албан зургаануудта дээрэ заагдаһан мэдээнүүдые шалгаһан тухай мэдүүлгэ үгэжэ хандаха, харин үгтэһэн мэдээнүүдэй үнэн бодото бэшэ байһые эириүүлһэн ушарта кандидатуудые бүридхэлдэ абаха арга;

Кандидатуудые, бүридхэлдэ абтаһан кандидатуудые, хунгуулин нэгэдэлнүүдые, тэдэней тусхай түлөөлэгшэдые болон этигэмжэтэ нюурнуудые хунгуулин хэмжээ ябуулгын үедэ үргэл хэхэ ажал ябуулгыень хорилго (41 ба 48 статьянууд); политическэ рекламатой адли тэгшэ хунгуулин жасануудһаа

коммерческэ болон бусад ажал ябуулгын реклама түлэхэ уялгатай (60 статья);

гүрэнэй Дүүмын депутатуудай хунгалтануудта болзорһоонь урид дуугаа үгэлгын гурим болуулалга (хүрээшгүй холо газарнуудһаа бэшэ тээ), гэхэ зуура бүридхэлхөө гаргаха үнэмшлэгнүүдээр дуугаа үгэлгэ хараалагдана;

хунгалтадэй бодото хүсэлые хиналтада шөгүүлэгдэһэн хуули буса хэрэг ябуулгануудые болон хунгалтадэй шюусаар, эдилгэ үгэжэ, бээдээ татаха элдэб аргуудые зайсуулга; тусхайбал, дуугаа үгэлгын дүнгүүдээр, эрхэтэнэй - хуули ёһотой хэлсээнүүдые түлэлгые хорилго болон дуугаа үгэлгын газарта кандидатуудай хунгалтадэй асарха ябадал хангалгые хорилго (60,70 статья).

ФЕДЕРАЛЬНА ШЭНЭ ХУУЛИ ЭБДЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ХАРИУСАЛГА

Федеральна Шэнэ Хуулин 91-дэхи статьяда кандидатуудые, кандидатуудай федеральна списогые бүридхэлдэ абалгые арсаха, тэдэней бүридхэлдэ абтаһан ушарые болуулаха үндэһэнүүд тогтоогдонхой. Эдэ хэмжээнүүд гүрэнэй-хуули ёһотой харюусалга түлөөлнэ болон хунгуулин хэрэг ябуулгын тусгаар үсөөн тоото субъектүүд тусһаа хэрэглэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта хунгуулин хуули ёһонуудые ганса кандидатууд, хунгуулин нэгэдэлнүүд (блогууд) бэшэ, мүн баһа хунгалтада бусад хабаадагшад эбдэлгэ гаргана гэжэ бодото байдал харуулана. Федеральна шэнэ Хуулин 93-дахи статьяда уголовно, захиргаанай болон бусад харюусалгада хабаадуулха үндэһэнүүдэй тоололго тогтоогдонхой.

Энээнһээ гадна хунгуулин комиссинуудай захиргаанай эбдэлгэнүүд тухай протоколуудые бэшэхэ эрхэ хараалагданхай.

«Хунгалтанууд болон референдумуд тухай Россин Федерациин хуули ёһонуудые эбдэлгэнэй түлөө юридическэ нюурнуудай, захиргаанай харюусалга тухай», «Милици тухай», «Россин Федерациин Хуулин 10-дахи статьяда хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулха тухай» дээрэ нэрлэгдэһэн федеральна хуулинуудай хүсэндөө ороһон ушарта Россин Федерациин эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдые эбдэлһэн бүхы нюурнууд харюусалгын тон адли хэмжээ абаха арга олгохо байна. Россин Федерациин эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдые хамгаалга хангаһан захиргаанай эбдэлгэнүүд тухай Россин

Федерациин Уголовно кодексин болон РСФСР-эй Кодексин гуримууд хүсэндөө заадаа Мүнөө үедэ Россин Федерациин эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүдые хамгаалгые шангадхаха хубида заагдаһан кодекснуудта хубилалтанууд болон нэмэлтэнүүдые оруулха шуухала асуудалнууд шэнжэлэгдэнэ.

ХУНГАЛТА НЭГЭ ДОРО ҮНГЭРГЭЛГЫН ШИИДХЭГДЭЭГҮЙ АСУУДАЛНУУД

«Россин Федерациин эрхэтэдэй хунгуулин эрхэнүүд болон референдумар хабаадаха эрхын гол лаб хангалтанууд тухай» федеральна хуулигай зохидуулан, Гүрэнэй Дүүмын депутатуудай хунгалтын ондоо хэмжээнэй хунгалтануудтай нэгэ доро үнгэргэжэ болохо.

Дээрэ нэрлэгдэһэн федеральна хуулин 21-дэхи статьягай 8 пункттай зохидуулан, Гүрэнэй Дүүмын депутатуудай хунгалтын доодо шатын хунгуулин комиссинуудай эрхэ түлөөлэгэнүүдые Россин Федерациин субъектүүдэй хунгалтын эрхэ түлөөлэгэнүүдтэй нэгэдүүлхэ тухай шийдхэбэри абахадаа, Россин Түбэй хунгуулин комисси, Россин Федерациин субъектүүдэй хунгуулин комиссинууд Россин Федерациин субъектүүдэй хуули ёһонуудһаа уламжаалан, хунгуулин комиссинуудые бүридүүлхэ гурим, хунгуулин комиссинуудай хунгалтада бэлдэхэл, тэрэниие үнгэргэлгэ, хунгалтадэй дуугаа үгэлгэ болон тэрэниие тоололго гэхэ мэтые тааралдуулана. Эдэнь федеральна шэнэ хуулин гуримуудта зохилдоно. Онсолбол, Федеральна шэнэ хуулин 73-дахи статьягай гуримуудта хабаатай. Тус статьягай ёһоор дуугаа үгэлгэ нотагай сагаар 20 час болотор үнгэргэгдэнэ.

1. Россин Федерациин субъектүүдтэ хунгалта федеральна хунгалтагай нэгэ доро үнгэргэхэ ушарта хунгуулин комиссинуудай эрхэ түлөөлэгэнүүдые нэгэдүүлхын түлөө Россин Федерациин субъектүүдэй хунгалтанууд тухай хуулида федеральна хунгалтада хэрэглэгдээг хунгуулин дүримүүд болон ёһо гуримуудай булюу талануудые тэмдэглэһэн нэмэлтэнүүд оруулагдажа болохо. Россин Федерациин субъектүүдтэ хунгалта үнгэргэхэ үдэр федеральна хунгалтын үдэртэй нэгэдүүлхэ тухай шийдхэбэрийн абтахада, тус нэмэлтэнүүд нэгэ доро оруулагдажа болохо.

В.ЛАРИОНОВ,
Буряад Республикын хунгуулин комиссийн түрүүлэгшэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Харюусалгата секретарь Б.В.ГЫНДЫНЦЫРЕНОВ</p> <p>РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: А.А.АНГАРАЕВ (ахамад редактор), Б.М.Ж. БААДАНОВ (ахамад редакторай орлогшо), Г.Х.ДАШЕЕВА (ахамад редакторай орлогшо), Е. К. ХАНХАЛАЕВ (Буряад Республикын Правительство), Б. Ц. СЕМЕНОВ (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даатшад: Н.Д.НАМСАРАЕВ, А.А.-Н.ГЕРГЕНОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, Д.Ш.ХУВИТУЕВ, С.Д.БУДАЕВ, А.Д.ТАПХАЕВ; Д.Д.АНГАЕВ (ахамад редакторай орлогшо), В.И.ПИНТАЕВ (хэблэлэй директор).</p>	<p>Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвиллин үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци. E-mail: unen@burnet.ru.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 1 хуудһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хамтын хэһэг 18.500. Хэблэлдэ тушаулаһан саг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ 2500 хэблэгдээ. Директорэйнь телефон: 21-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ № 8553</p>
<p>Редакциин телефонууд: ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54, ахамад редакторай орлогшорой - 21-68-08, 21-64-36, харюусалгата секретарини - 21-50-52, секретарнадай - 21-50-52, таһагууд:экономикын болон политикын - 21-55-97 (даагшань), 21-63-86, соёлой, түүхын болон спортын - 21-60-21 (даагшань), 21-57-63, залуушуудай, оюутайдай ажабайдалай болон олонийтын хүдэлмэрини - 21-54-93 (даагшань), 21-69-58, мэдээсэлэй болон захилай - 21-34-05, рекламн, сонсхоллой болон коммерческэ ажалай - 21-62-62, 21-67-81, хэблэлэй - 21-33-61, оператор-корректорнүүдэй - 21-61-35, фотокорреспондентнүүдэй - 21-33-61, компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерини - 21-23-67, вахтын - 21-60-91.</p> <p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нотагай нэрэнүүдэй бэшэлгые хазгайруулаһан ушарта авторнуудынь харюусалгатай. Редакциин наамжа авторайхитай адли бэшэ байжа магад.</p>			